

tiam visionis. comprehenderet talem scientiam: Sed hoc dicitur nequit. Ergo nec illud. Probatur sequela: Cognitione terminata ad alicujus potentia aut virtutis, est illius comprehensio, vel saltem inferri illius comprehensionem, ut articulo precedenti dicebamus: Ergo similiter cognitio objecti adequati scientia Dei libera, que visionis dicitur, est, vel saltem inferri comprehensionem illius, subindeque fit beata Christi scientia se extendere ad omnia presentia, preterita, & futura, que sunt objectum adequatum scientia visionis Dei, illam comprehenderet.

57 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ut pote expresse contra S. Thom. hic art. 2. ad 2. ubi ait quod anima Christi scit omnia que Deus in seipso cognoscit per scientiam visionis. Et in resp. ad 3. asserit quod scientia anime Christi quam habet in verbo, purificatur scientia visionis quam Deus habet in seipso, quantum ad numerum scibilium. Unde ad probationem in contrarium, nego sequela Majoris, & ad illius probationem, concedo Antecedente, nego Consequentiam, & pariter: nam cognitio omnium ad que se extendit potentia, necessario illam adequat in modo cognoscibilitatis, ut constat ex dictis articulo precedenti, ac proinde est vel inferri comprehensionem illius: cognitio autem omnium ad que scientia libera terminatur, non adequare debet necessario modum intensivum cognoscibilitatis illius, quod necessarium esset ad ejus comprehensionem. Hec solutio fundamentum habet in D. Thom. hic art. 2. ad 3. ubi docet scientiam anime Christi quam habet in Verbo, est purificatur scientia visionis quam Deus habet in seipso, quantum ad numerum scibilium, infinite ab illa quoad claritatem excedi. Si vero hujus discriminis rationem requiramus, dico eam peti ex eo quod cognitio effectuum in causa habetur ex vi penetrationis causae, & ideo ut ad omnes effectus contentos in causa terminetur, adequata causae penetratio requiritur: cognitio vero existentium in scientia Dei libera, vel in decreto, non habetur ex vi penetrationis decreti, sed tantum ex vi revelationis illius: ac proinde ut in decreto vel scientia libera res future vel presentes cognoscantur, illorum penetratio non requiritur, nec consequenter adequatio cum modo vel in modo cognoscibilitatis illorum.

58 Quod ut magis percipiatur, & instantia que possent fieri in contrarium occurrat, Advertendum est, cognitionem existentium vel futurorum dupliciter considerari posse, scilicet, vel prout terminatur ad eorum quidditatem, vel prout illarum tantum existentiam aut futuritatem attingit. Sumpta primo modo, plurimum cognitio, perfectionem Dei cognitionem, & illius ut causae penetrationem supponit; sumpta vero secundo modo, majorem penetrationem divine essentie non petit, sed tantum decreti liberi revelationem; unde aliquando minus beatus plura de existentibus aut futuris cognoscit, quam videat magis beatus (quia nimirum plura ad illius quam ad illius statum pertinent) & tamen minus beatus Deum minus perfecte videt, & essentiam divinam minus penetrat, quam magis beatus. Et in hoc sensu intelligendus est D. Thomas, dum ait r. parte quest. 12. artic. 8. *Eorum que Deus facit vel facere potest, tanto aliquis intellectus plura cognoscit, quanto perfectius Deum videt.* Ibi enim loquitur de cognitione existentium, quantum ad eorum quidditatem, non vero de cognitione ipsorum, quoad an est, que sub hac ratione, non ex vi penetrationis divine essentie, sed ex vi penetrationis seu revelationis divini decreti, habetur a beatis.

59 Obijcies secundo: Si scientia Christi beata ad omnia presentia, preterita, & futura se extendere attingeret multitudinem actu infinitam: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet ex dictis paragrapho precedenti, corollario 1. Minor autem probatur primo ex D. Thom. hic art. 3. in corp. ubi ait: *Quantum igitur ad primum modum scientia (scilicet scientia visionis) anime Christi non scit infinita:* Ergo juxta D. Thomam, anima Christi per scientiam seu visionem beatam, ut visio est, non cognoscit multitudinem actu infinitam.

Secundo, Quod repugnat esse, repugnat etiam per veram cognitionem cognosci: Sed repugnat dari multitudinem actu infinitam: Ergo & illam a Christo per scientiam beatam cognosci.

Tertio, Cognitione que simul cognoscuntur infinita objecta, debet esse similiter infinita: Tum quia equivale re debet infinitis cognitionibus divise ad singula illa objecta terminabilibus: Tum etiam quia si cognitio attingens in Verbo duo objecta, est perfectior illa que solum attingit unum objectum, & cognitio attingens tria objecta, excedit in perfectione eam que duo solum attingit, & sic deinceps; illa que infinita objecta attingit in Verbo, erit actu perfectionis infinita; quod tamen de scientia beata Christi dici non potest, quandoquidem cognitio anime Christi eo ipso quod creata est, debet esse finita.

Confirmatur: Cum dicitur animam Christi simul cognoscere in Verbo infinita accidentia futura successively, vel hoc intelligitur de cognitione confusa qua cognoscuntur res in communi, vel de cognitione determinata qua in particulari cognoscuntur? Non primum, tum quia cognitio confusa est valde imperfecta, atque adeo non delect animam Christi: Tum etiam quia cognitio accidentium successively futurorum convenit Christo, in quantum est, ut diximus, omnium iudex; cognitio autem iudicis debet esse singularum in particulari & distincta. Non etiam secundum, quia ad cognoscendum distincte & in particulari infinita, opus est lumine & virtute cognoscitiva infinite intensa; si enim ad cognoscendum unum objectum, requiritur virtus & lumen ut unum, & ad cognoscendum duo objecta, lumen intensum ut duo, & ita deinceps, manifestum relinquitur, ad simul cognoscenda infinita objecta, requiri lumen infinite intensum.

Respondeo, concessa sequela Majoris, negando Minorem. Ad primam probationem respondeo ex Cajetano hic artic. 3. D. Thom. loqui de simpliciter entibus in actu, nempe de substantiis, non autem de secundum quid entibus in actu, scilicet de accidentibus: videtur enim ab anima Christi Domini cogitationes omnes beatorum & damnatorum, que quia per totam aeternitatem a parte possunt sibi invicem succedere, necessario infinite successe in propriis durationibus, actu vero in aeternitate, que cum sit mensura infinita simul & indivisibilis, ambit & continet que in propriis mensuris & durationibus sibi invicem succedere debent, ut in Tractatu de scientia Dei disp. 4. art. 9. fuisse opinolimus. Quod autem hac fit mens S. Doctoris, constat primo, quia eius ratio sumpta ex eo quod generationes cessabant, motu cali cessante, solum probat de substantiis que sunt per generationem, non vero de accidentibus his que a motu cali non dependunt. Secundo quia art. 2. docet animam Christi videre in divina essentia omnia que Deus videt per scientiam visionis: Sed r. p. q. 14. art. 12. asserit Deum per scientiam visionis infinita cognoscere: Ergo juxta ipsum animam Christi in Verbo actu infinita cognoscit, ac proinde cum hic negat cognoscere infinita, loquitur de infinitis substantiis, non vero de accidentibus.

Ad secundam Minoris probationem, concessa Majori, distinguo Minorem: Repugnat multitudo actu infinita, in propria duratione, concedo Minorem: actu in nunc aeternitatis, cum successione in propriis durationibus, nego Minorem & Consequentiam.

Ad tertiam distingo Majorem: Cognitione que simul cognoscuntur infinita numero entia, debet esse infinita, extensive, sive materialiter, concedo. Intensive, sive formaliter, subdistinguo: Si sint omnia specie diversa, concedo: Si solo numero differat (qualiter differunt inter se infinite cogitationes hominum future per totam aeternitatem) nego. Ratio disparitatis est, quia in infinita multitudo eorum que specie conveniunt, & solo numero differunt inter se, unum non addit supra aliud perfectionem formalem, sicut in multitudine specie distinctorum: unde quando dicitur in objectione, cognitio qua Christus simul videt in Verbo infinita, equivale debet infinitis cognitionibus, solo numero differentibus, concedo: specie diversis, nego. Similiter cum arguitur: cognitio attingens in verbo duo objecta, debet esse perfectior ea que unum est illis objectis dumtaxat attingit, extensive, sive materialiter, concedo. Intensive, sive formaliter, subdistinguo. Si duo illa objecta differant specie, concedo. Si solo numero, nego. Et per hoc patet ad confirmationem: quoniam enim ad cognoscendum distincte duo objecta specie diversa requiritur lumen intensum ut duo; ad videndum tamen duo numerice tantum distincta, sufficit lumen ut unum ad ea extensum.

Potest etiam dici quod quando plura cognoscuntur in seipsis immediate, & per speciem propriam & adequatam, ad cognoscenda infinita objecta requiritur virtus & lumen infinitum; non autem quando illa plura cognoscuntur in alio prius cognito, & per unam & eandem speciem, ut contingit in scientia beata Christi, que infinitas cognitiones hominum & Angelorum cognoscit in Verbo per unicam speciem, scilicet per essentiam divinam, que est omnium similitudo perfecta. Solutio est D. Thomae qu. 20. de verit. art. 4. ad 10. ubi sic ait: *Scientia quantitas que attenditur secundum numerum scitarum, est ei quasi per accidens & materialis: & precipue quando in multis scitis est una ratio sciendi, secus enim esset si diversa rationibus cognosceretur.* Sed illa quantitas que est efficacia cognoscitiva, scientia per se comparat, quia quantitas talis attenditur secundum exitum operationis intellectualis ab intellectuali virtute.

Obijcies tertio: Si scientia beata Christi Domini omnia presentia, futura, & preterita cognosceret, & que se extendere ac scientia visionis Dei: Sed hoc non videtur dicendum: Ergo nec illud. Sequela Majoris videtur

tur manifesta, scientia enim visionis in Deo non se extendit ad mere possibilis, sed dumtaxat ad presentia, preterita, & futura. Minor vero probatur: Cum perfectio scientia ex numero objectorum ad que se extendit attendatur: si scientia Christi beata cognoscit omnia que Deus scit scientia visionis, erit aque perfecta ac scientia visionis que est in Deo: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

63 Respondeo primo, negando sequelam Majoris, ad cuius probationem dici potest, quod objectum adequatum scientia visionis Dei, non solum sunt entia positiva, existentia, vel futura, sed etiam negationes rerum quas Deus decrevit non producere, unde ex eo quod omnia entia positiva, existentia, vel futura, a scientia Christi beata cognoscantur, non sequitur quod attingat objectum adequatum scientia libera seu visionis que est in Deo.

64 Respondeo secundo, data Majori, negando Minorem, ad cuius probationem, distinguo Majorem. Si scientia Christi beata cognoscit omnia que Deus scit scientia visionis, erit aque perfecta, materialiter & extensive, ac scientia visionis Dei, concedo: Formaliter & intensive, nego. Solutio est D. Thomae hic art. 2. ad 3. ubi sic dicitur: *Quantitas scientia non solum attenditur secundum numerum scibilium, sed etiam secundum claritatem cognitionis: Quomodo igitur scientia anime Christi quam habet in verbo, purificatur scientia visionis quam Deus habet in seipso, quantum ad numerum scibilium, scientia anime Dei excedit in infirmitate, quantum ad claritatem cognitionis, scientiam anime Christi, quia lumen incrementum divini intellectus, in infinitum excedit lumen creatum quocumque receptum in anime Christi.* Licet absolute loquendo scientia divina excedat scientiam anime Christi, non solum quantum ad modum cognoscendi, sed etiam quantum ad numerum scibilium. Quia nimirum scientia Dei, prout est simpliciter intelligentia (sub qua ratione non distinguitur virtualiter, sed sola connotatione diversis objecti materialis, a scientia visionis) ad omnia possibilis se extendit, non vero scientia Christi beata, ut docet idem S. Doctor in corpore ejusdem articuli, & nos articulo precedenti fuisse ostendimus.

DISPUTATIO XVII.

De Scientia infusa Anime Christi.

Ad quass. 11. D. Thomae.

Considerata scientia Christi beata, progredimur ad aliam speciem scientia Christi, que a Theologis indita seu infusa appellatur: circa quam plures & graves occurrunt difficultates, artionis sequentibus resolvenda.

ARTICULUS PRIMUS.

An & quareplex scientia per se infusa in Christo admittenda sit?

PRO intelligentia tituli, & hujus difficultatis resolutione, advertendum est, quod scientia potest dici dupliciter infusa, per se scilicet & per accidens. Illa dicitur infusa per accidens, que quantum est ex se, acquiritur potest per proprios actus ipsius intellectus, de facto tamen non sic acquiritur, quia Deus vult se solo illam producere: talis fuit scientia Adae, que ejusdem erit rationis cum illa quam communiter homines proprio sibi comparant labore, sed tamen per accidens fuit ei a Deo indita. Scientia vero infusa per se, est illa que non nisi a Deo causari potest. Quando ergo quarimus in presenti, utrum in Christo sit scientia infusa, non loquimur de scientia infusa per accidens, seu per se acquisita, sed de ea que est infusa per se de qua etiam inquirimus, quoruplex illa fuerit in Christo, & an in illo solum fuerit scientia infusa supernaturalis, vel utrum preter naturalem, & ad objecta supernaturalia terminatam, alia naturalis, que res ordinis naturalis per species infusionis modo angelico cognosceret, in eo constituenda sit?

§. I.

Utraque difficultas desuper conclusionem respiciunt.

Dico primo: Preter scientiam beatam fuit in anima Christi Domini scientia per se infusa. Ita D. Thomas hic art. 1. & communiter Theologi, & exceps Nominalibus, Alanfi, D. Bonaventura, & Durando, qui scientiam tantum beatam, & per se acquisitam tribuant Christo.

Probatur primo concludo ex Scriptura: asserit enim Theol. Gener. Tom. IV.

Apostolus, omnes thesauros sapientia & scientia Dei fuisse in Christo reconditos: Ergo necesse est ipsum habuisse scientiam per se infusam, que est nobilissima portio scientia supernaturalis, que ab Apostolo nominatur scientia Dei. Unde Joann. 7. mirantibus Judaeis ac dicentibus: *Quomodo hic literatus scit cum non dicitur: Respondit Jesus: Mea doctrina non est mea, sed ejus qui misit me.* Hoc est non illam mea industria acquisivi, non ab homine illam accepi neque didici, sed a Patre meo indita mihi fuit.

Adde quod ad scientiam per se infusam supernaturalem spectant dona illa Spiritus Sancti, que ad intellectum pertinent: illa autem fuisse in Christo discrete tradit Isai. c. 11. verbis illis: *Eros de radice Jesse ascendit (Christus) & requiescet super eum Spiritus Domini: Spiritus sapientia & intellectus, Spiritus consilii & fortitudinis, Spiritus scientia & pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini.* De quo Zacharias ait: *Super labrum novum septem oculis sunt.* Atque iterum: *Et in cavat labra novae lucerne septem.* Nullus vero hominum operationes Sancti Spiritus simul omnes habuit, nisi solus mediator Dei & hominum, cujus est idem Spiritus, qui de Patre ante secula procedit. Bene ergo dicitur: *Super lapidem novum septem oculi sunt.* Hujus enim lapidi septem oculos esse, est simul omnem virtutem Spiritus septiformis gratie, in operatione retineri. Alius namque prophetiam, alius virtutes, alius genera linguarum, alius interpretationes sermonum, juxta distributionem Sancti Spiritus accepta: ad habenda vero cuncta ejusdem Spiritus munera, nemo pertingit. At vero conditor nolter, infinita nostra suscipiens, quia per divinitatis sue potentiam simul se habere omnes Sancti Spiritus virtutes edocuit, micantes procul dubio Plejades junxit.

Probatur secundo conclusio ratione D. Thomae ad hanc formam redacta: Decens fuit ut Verbum humanitatem assumens, illam perfectam assumeret: Sed si scientia per se infusa caruisset humanitas, esset imperfecta: Ergo hujusmodi scientia non caruit. Major est certa, Minor probatur. Omne quod est in potentia, imperfectum est, nisi reducat ad actum; Sed intellectus anime Christi est in potentia ad res creatas in proprio genere cognoscendas per species immediate infusas a Deo: Ergo imperfectus esset sine hujusmodi cognitione; & consequenter sine scientia per se infusa, distincta, a scientia beata, que sit hujus cognitionis principium, imperfecta foret humanitas Christi.

Dices res omnes in proprio genere per scientiam beatam cognosci ab anima Christi, ac proinde quamvis scientia infusa, a beatifica distincta, careat, non manum in potentia ad hujusmodi cognitionem.

Sed contra: Intellectus anime Christi est in potentia ad cognoscendas res creatas in proprio genere, non solum ex parte rei cognite, sed etiam ex parte medii cognoscendi, hoc est, taliter, quod ipsa entitas creata medium cognitionis sit: Sed quamvis per scientiam beatam cognoscantur in proprio genere, ex parte rei cognite, non tamen cognoscuntur in seipsis, ex parte medii cognoscendi, cum eas attingat mediante divina essentia, ut objecto prius cognito, & medio cognoscendi creaturas: Ergo per scientiam beatam non expletur omnis potentialis intellectus anime Christi in ordine ad creaturarum cognitionem, & consequenter illa posita, & seclusa cognitione rerum in proprio genere, habita per scientiam infusam, potentialis & imperfectus maneret.

Confirmatur: Intellectus anime Christi est in potentia ad creaturarum cognitionem per proprias illarum species immediate a Deo infusas: Sed hujusmodi cognitio non habetur per scientiam beatam, nam species media qua lumen beatificum ad creaturas terminatur, est divina essentia primo representans Deum, & secundario creaturas: Ergo ut perfecta cognitio competat anime Christi, necessaria est scientia infusa, a beatifica distincta; ac proinde sine illa potentialis & imperfecta maneret.

Probatur tertio conclusio. Ratio unionis hypostatice fuit debita Christo titulo connaturalitatis, omnis perfectio illi possibilis que non repugnat ejus beatitudini, & fini redemptionis humani generis; hac enim ratione probant Theologi, gratiam habitualement & visionem beatificam Christo fuisse debitas, titulo connaturalitatis: At scientia per se infusa erat Christo possibilis, & nullam repugnantiam habet cum ejus beatitudine, vel cum

fine redemptionis, ut constat: Ergo Christo denegari non debet.

8 Potest etiam funderi conclusio ex doctrina Augustini super Genesim ad litteram cap. 2. ubi duplicem distinguit cognitionem in Angelis, unam per quam cognoscunt res in Verbo, & per essentiam divinam gerentem vires speciei intelligibiles, quam vocat cognitionem matutinam: alteram per quam cognoscunt res extra Verbum, per species a Deo receptas, quam cognitionem vespertinam appellat, ut exponit S. Thomas I. p. q. 58. art. 6. & 7. ex quo sic licet arguere. Licet Angeli creaturas contemplentur in Verbo, per cognitionem beatam, quam matutinam vocatur, datur tamen in illis alia creaturarum cognitio in seipsis, que vespertina appellatur. Ergo pariter in Christo, qui est perfectior & superior Angelis, praeter cognitionem rerum in Verbo, habitam per divinam essentiam ut speciem superexcedentem, & ut medium cognitionis, statuenda est alia cognitio creaturarum in seipsis, per proprias illarum species immediate a Deo infusas.

9 Probant etiam hanc conclusionem plures ex nostris Thomis hoc discursu. Christus Dominus meruit per actus caritatis, non ut comprehensor, sed ut viator, ut docet D. Thomas infra quest. 19. art. 3. ad 1. Ergo meruit per actum caritatis, ut regulatum lumine distincto a lumine glorie; actus enim caritatis regulatus scientia beata, erat Christi ut comprehensoris: At lumen illud non erat obcurum, cum fides in Christo non fuerit: Ergo erat clarum, & per se infusum, & consequenter concedenda est Christo Domino scientia per se infusa, distincta a scientia beata. Eadem ratione utitur Theophilus Rainaudus Tomo de Christo lib. 4. sect. 2. cap. 1.

10 Verum illa non negat, est enim valde probabilis plarium Thomistarum sententia asserentium actum caritatis Christi regulatum scientia beata, qui necessarius fuit ut terminatus ad bonitatem divinam, prout est ratio diligendi Deum, liberum fuisse, prout terminatum ad divinam bonitatem, ut est ratio diligendi creaturas, ac proinde sub hac ratione fuisse meritum. Ergo ad salvandum meritum caritatis in Christo, non est necesse recurrere ad scientiam per se infusam, a beatifica distinctam.

11 Dico secundo, scientiam per se infusam in Christo fuisse duplicem, unam supernaturalem, & aliam naturalem. Ita D. Thomas opusc. 2. cap. 216. ubi duplicem rerum cognitionem distinguens, unam in Verbo, & aliam in seipsis, & hanc in angelicam & humanam subdividens; & rursus tam Angelorum quam hominum cognitionem rerum in seipsis, in naturalem & supernaturalem distribuens, haec verba subjicit: Et quia nulla perfectio creaturae exhibita, anima Christi quae est creaturarum excellentissima, deneganda est, convenienter praeter cognitionem qua Dei essentiam videt, & omnia in ipsa, triplex alia cognitio est ei attribuenda, una quidem experimentalis, sicut aliis hominibus, in quantum aliqua per sensus cognovit ut compositi humanae naturae; alia diviniens infusa, ad cognoscenda omnia illa ad qua naturalis cognitio hominis se extendit, vel extendere potest. Et paucis interjectis ita proseguitur: Sed quia Christus secundum humanam naturam, non solum fuit reparator naturae, sed etiam gratia propagator, assuetus etiam ei tertia cognitio, qua plenissime cognovit quidquid ad mysteria gratiae pertinet. Quibus verbis duplicem scientiam infusam in Christo agnoscit, unam naturalem, & ad objecta naturalia terminatam; alteram supernaturalem, & ad mysteria gratiae, seu objecta supernaturalia se extendentem. Unde hic quest. 11. art. 1. docet per scientiam divinitus Christo inditam, fuisse redactam ad actum, non solum potentiam obedientiae qua potest anima supernaturalia cognoscere, sed etiam potentiam naturalem, qua potest intelligere quaecumque pertinent ad scientias humanas.

12 His locis S. Doctor non solum conclusionem nostram aperte docet, sed etiam ad illam suadendam, duplicem rationem infinuat. Prima est: Nulla perfectio aliis creaturis concessa est neganda anima Christi: Sed in Angelis reperitur duplex scientia per se infusa, una supernaturalis, per quam objecta supernaturalia extra Verbum cognoscunt; alia naturalis, qua res naturales in seipsis contemplantur, per species quas a Deo in creatione receperunt. Ergo etiam in Christo duplex illa scientia per se infusa admittenda est.

13 Dices, Majorem esse veram: sicut in humanitate Christi ad omnem illam perfectionem naturalem capacitas; falsam autem, si non sit in illa capacitas naturalis ad aliquam ex illis perfectionibus, animam vero Christi, utpote conjunctam corpori, non esse capacem ad recipiendas species rerum naturalium, non dicentes ordinem ad phantasmata, subindeque per se infusas, bene tamen Angelos, quia sunt substantiae separatae, & independentes a corpore.

14 Sed contra primo: Anime separate debetur modus cognoscendi independentis a phantasmate, quia in illo actu est independentis a corpore, & modus operandi sequi-

tur modum essendi, ut docet D. Thomas I. part. quest. 89. art. 1. Sed anima Christi Domini, esse sit corpori unita, est tamen independentis ab illo, illicque quoad cognitionem non subditam, ratione status beatifici, ut asserit idem S. Doctor hic art. 2. Ergo debitus est illi modus cognoscendi a phantasmate independentis.

Confirmatur: Anima Christi Domini fuit corpori subdita in his qua ad salvandum redemptionis nostrae mysterium necessariae fuerunt, ideo enim impassibilitas non transivit ex anima ad corpus, ut locus nostrae redemptionis per mortem & passionem daretur: Sed quod a corpore in omni cognitione naturali dependet, non erat ad finem redemptionis necessarium: Ergo talem dependentiam non habuit.

Confirmatur amplius: Anima puri viatoris, quam dicitur esse corpori conjuncta, non solum pendet a corpore, & a phantasmatibus in naturali cognitione, sed etiam in supernaturali, & tamen anima Christi, quia non solum erat viator, sed etiam comprehensor, a phantasmatibus per se non dependebat in cognitione supernaturali, ut communiter docent Theologi: Ergo non dependebat ab illo per se in omni naturali cognitione, sed aliquam habuit a corpore omnino independentem, subindeque mediis speciebus naturalibus per se infusis elicitam.

Secunda ratio quam infinuat S. Doctor hic art. 1. sic potest proponi. Omnis potentia receptiva anime Christi debuit ad actum reduci, ne imperfecte post assumptionem maneret ejus humanitas: Atqui anima Christi non solum erat in potentia obedientialis ad cognoscenda objecta supernaturalia in Verbo, sed etiam extra Verbum, & ad cognoscenda objecta naturalia, non solum per species a phantasmatibus abstractas, sed etiam per species a Deo infusas, sicut Angeli & anime separate a corpore ea cognoscunt, ut patet ex dictis ratione precedenti, & docet expresse S. Thomas quest. 20. de verit. art. 3. ad 1. his verbis: Cum Christus esset comprehensor & viator, habuit utramque modum considerandi, unum quo Angelis conformabatur, & per se infusum, & alium quo per conversionem ad phantasmata: Ergo in Christo duplex fuit scientia infusa, una naturalis, & alia supernaturalis.

Confirmatur: Pertinet ad dignitatem anime Christi omnis intellectualis perfectio, qua potest anime naturali in aliquo statu convenire, dummodo cum unione ad Verbum, aut cum visione beatifica, aut cum aliqua altera majori perfectione incompatibilitatem non habeat: Sed cognitio rerum naturalium & supernaturalium, per species a Deo infusas, quod competit Angelis, & anime rationali in statu separationis, nec cum unione ad Verbum, nec cum visione beatifica, nec cum altera majori perfectione, habet incompatibilitatem: Ergo illa anime Christi attribueda est, ut magis ex argumentorum solutione patebit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra precedentes conclusiones objicitur primo: 19 Scientia infusa in Christo est otiosa & superflua: Ergo non est admittenda. Consequenter patet, gratia enim non minus abhorret a superfluo, quam natura. Antecedens probatur: Per scientiam beatam expletur & satiatur omnis potentia obedientialis anime Christi in ordine ad objecta supernaturaliter cognoscibilia: & per scientias acquisitas satiatur ejus potentialitas naturalis in ordine ad cognoscibilia naturaliter: Ergo superflue constituitur in illa scientia per se infusa, beatifica, & scientiis acquisitis distincta.

Respondendo negando Antecedens, ad cujus probationem dicendum, quod licet per scientiam beatam fiat potentia anime Christi in ordine ad objecta supernaturalia, quantum ad numerum scitorum, non tamen expletur, quantum ad modum sciendi & cognoscendi eadem objecta: Est enim duplex potentialitas obedientialis erat in anima Christi in ordine ad objecta supernaturaliter cognoscibilia. Prima erat ad cognoscenda haec objecta in Verbo, & haec potentia obedientialis expleta fuit & satiata per scientiam beatam. Altera ad cognoscendum eadem objecta extra Verbum, que non expletur nisi per scientiam infusam. Idem proportionaliter dicendum est de potentia ad cognoscenda objecta naturalia; illa enim (ut ex D. Thoma supra ostendimus) fuit etiam duplex in Christo, una ad cognoscendas res naturales per discursum, & species a phantasmatibus abstractas, altera ad eas cognoscendas sine discursu, & per species a Deo infusas: prima expleta & satiata fuit per scientias naturales acquisitas, secunda vero non nisi per scientiam naturalem infusam expleri potuit: Et ita duplex scientia infusa (ut in secunda conclusione monstravimus) in Christo admittenda est.

20 Respondendo negando Antecedens, ad cujus probationem dicendum, quod licet per scientiam beatam fiat potentia anime Christi in ordine ad objecta supernaturalia, quantum ad numerum scitorum, non tamen expletur, quantum ad modum sciendi & cognoscendi eadem objecta: Est enim duplex potentialitas obedientialis erat in anima Christi in ordine ad objecta supernaturaliter cognoscibilia. Prima erat ad cognoscenda haec objecta in Verbo, & haec potentia obedientialis expleta fuit & satiata per scientiam beatam. Altera ad cognoscendum eadem objecta extra Verbum, que non expletur nisi per scientiam infusam. Idem proportionaliter dicendum est de potentia ad cognoscenda objecta naturalia; illa enim (ut ex D. Thoma supra ostendimus) fuit etiam duplex in Christo, una ad cognoscendas res naturales per discursum, & species a phantasmatibus abstractas, altera ad eas cognoscendas sine discursu, & per species a Deo infusas: prima expleta & satiata fuit per scientias naturales acquisitas, secunda vero non nisi per scientiam naturalem infusam expleri potuit: Et ita duplex scientia infusa (ut in secunda conclusione monstravimus) in Christo admittenda est.

admittenda est: una supernaturalis, per quam objecta supernaturalia extra Verbum contemplantur; altera naturalis, qua cognoscitur res naturales per species a Deo infusas, similes his quas Angeli in sua creatione a Deo receperunt.

21 Dices, Non datur in Deo duplex ille modus cognoscendi res in Verbo, & extra Verbum, cum omnia solum in sua essentia tamquam in causa cognoscat, ut in Tractatu de scientia Dei disp. 2. art. 2. contra assertores scientiae mediae ostensum est: Ergo pariter in Christo admitti non debet.

Sed negatur consequentia & paritas, ob duplicem rationem discernimus. Prima est, quia cum non reputet intellectui creato anime Christi specificari a creaturis, bene tamen intellectui divino & increato, potest anima Christi videre creaturas extra Verbum, & immediate in seipsis, Deus vero nihil extra seipsum, & independentem ab essentia divina prius cognita potest cognoscere, ut loco citato variis rationibus demonstravimus. Secunda est, quia in intellectu divino, utpote infinito perfecto, non potest dari duplex modus cognoscendi creaturas, quorum unus sit magis, & alter minus perfectus, bene tamen in intellecta humano anime Christi: modus autem cognoscendi creaturas extra Verbum & immediate in seipsis, est minus perfectus, quam modus eas cognoscendi in Verbo, & in essentia divina tamquam in causa, juxta illud Augustini lib. 22. de civit. cap. 2. Cognitio creaturae in seipsis, decoloratur est, quam cum in Deo sapientia cognoscitur, veluti in arte per quam facta est.

22 Objicitur secundo: Carentia solum negativa alicujus perfectionis, non est imperfectio, quae debeat relegari ab humanitate assumpta: Sed carentia scientiae infusae, five supernaturalis, five naturalis, solum est negativa respectu intellectus Christi: Ergo nullum videtur inconveniens eam in Christo admittere, lubindeque utraque scientiam infusam illi denegare. Major videtur cetra, nulla enim res dicitur imperfecta, ratione carentia negativa, sed tantum ratione carentia privativa, unde in Angelis datur nescientia, quae est carentia negativa scientiae. Minor vero, in qua est difficultas, quoad utramque partem suadet. Et in primis quod carentia scientiae infusae supernaturalis, negativa sit, videtur manifestum, carentia enim privativa est negatio formae debite: Sed scientia infusa supernaturalis non est debita intellectui Christi creato, cum de ratione formae supernaturalis sit esse supra exigentiam & debitum omnis naturae tam create, quam creabilis: Ergo illius carentia non privativa, sed negativa est.

Quod vero etiam carentia scientiae infusae naturalis, non sit privativa, sed solum negativa, sic ostenditur. Carentia perfectionis non debet humanitati Christi negativa est: Sed scientia infusa naturalis, non est debita anime Christi: Ergo ejus carentia non privativa, sed tantum negativa est. Major patet, Minor probatur. Perfectio non conaturalis anime, non debetur anime Christi, prout est in ordine naturae: Sed intelligere per species a Deo infusas, non est anime Christi conaturaliter: Ergo non est illi debita. Probatur Minor. Non est conaturaliter anime, quod per species infusas intelligat, dum est unita corpori, sed solum postquam est separata, ut docet D. Thomas quest. unica de anima art. 15. ad 14. & 20. & art. 17. ad 2. Ergo anime Christi, quamvis fuit corpori unita, non erat conaturaliter, nec conaturaliter debita, intelligere per species a Deo infusas, & sine conversione ad phantasmata.

23 Huic difficultati argumento dupliciter responderi potest, primo negando Majorem, ut enim docet D. Thomas hic art. 1. ut anime Christi esset omnino perfecta, oportuit quod omnis ejus potentialitas tam naturalis quam obedientialis ad actum reduceretur: potentialitas autem obedientialis non includit carentiam perfectionis debite, sed perfectionis non debite, est enim potentia obedientialis receptiva formarum supernaturalium, quae excedunt debitum omnis naturae tam create quam creabilis, ac proinde non solum debuit, ratione unionis ad Verbum, excludi ab anime Christi imperfectio privativa, verum etiam negativa. Et ratio supra probatione 3. infinuata est: ut enim ibi dicebamus, humanitati Christi ratione unionis hypostaticae fuit debita, titulo conaturalitatis, omnis perfectio illi debita, quae non repugnat ejus beatitudini, & fini redemptionis humani generis.

24 Secundo responderi potest, data Majori negando Minorem, ad cujus probationem, concessa Majori, distinguendo Minorem, illamque concedo, de intellectu Christi nude considerato, sic enim non potest forma supernaturalis ei deberi: nego autem de intellectu Christi ut assumpto ad esse Verbi, sic enim omnis forma supernaturalis, subindeque scientia infusa supernaturalis, titulo conaturalitatis illi debita est, & per consequens carentia talis scientiae privati va est, cum parata ad intellectum Christi ut assumptum a Verbo.

25 Vel potest eadem Minor rursus distingui, & concedi de intellectu Christi, ratione suae naturae, sic enim forma super-

naturalis potest ei deberi: negari vero de intellectu ejus, ut ad ordinem gratiae elevato, & ratione gratiae elevantis, sic enim formam supernaturalem debet, illius supernaturalitatem non obstat Christo igitur (ut docet D. Thomas opusc. 2. cap. 216. supra citate) quia non fuit solus reparator naturae, sed etiam Propagator gratiae, debentur non solum quae sunt debita naturae secundum se, sed etiam quae sunt debita gratiae, & illa quorum carentia privativa est, sedum comparatione facta ad naturam, sed etiam quorum carentia privativa est, collatione facta cum gratia, ratione debiti ad illam: licet autem scientia infusa supernaturalis non debeat intellectui anime Christi in puris naturalibus sumpto; debetur tamen gratia in aliquo sui statu, & ideo fuit debita Christo, illiusque humanitati, ratione unionis ad Verbum. Ita Cajetanus hic art. 1. & supra quest. 9. art. 3.

Ad id quod additur de scientia infusa naturali respondeo concessa Majori, negando Minorem; ad cujus probationem, nego etiam Minorem: ad probationem illius dicendum, D. Thomam loqui de anima puri viatoris, huic enim solum, dum est separata a corpore, debetur species rerum infusae, non autem de anime videntis Deum, qualis fuit anima Christi, nam illi ratione elevationis supra corpus, orta ex statu beatitudinis, conaturaliter est intelligere sine conversione ad phantasmata, & independentem a corpore, ut docet D. Thomas hic art. 1. ad 2. & art. 2. in corp. & quest. 20. de verit. art. 3. ad 1. subindeque intelligere modo angelico, & per species a Deo infusas. Unde licet anima puri viatoris, unita corpori, in cognitione nuda naturali, sed etiam supernaturali, ad phantasmata convertatur, & sine hac conversione non possit conaturaliter in ordine gratiae intelligere, certum tamen est, & communiter a Theologis receptum, animam Christi Domini, ratione elevationis supra corpus, orta ex visione beatifica, & statu beatitudinis, qua gaudebat a primo instanti productionis, & unionis cum corpore, objecta supernaturalia sine conversione ad phantasmata conaturaliter intellexisse. Idem dicendum de cognitione naturali, quamvis in illa etiam usus fuerit conversione ad phantasmata, & speciebus ab illis abstractis, beneficio intellectus agentis; ne talis potentia esset in ipso otiosa & frustranea, ut disputatione sequenti patebit.

§. III.

Collationum praecedentis doctrinae.

EX dictis colligitur, scientiam per se infusam, five naturalem, five supernaturalem, fuisse Christo inditam a primo instanti suae conceptionis: Tum quia talis scientia data est Christo ratione unionis hypostaticae: hanc autem a principio conceptionis habuit. Tum etiam quia non fuit necessarium Christo, neque nobis utile, quod hac scientia aliquo tempore careret. Adhuc ad Hebraeos 10. dicit, quod Christus ingrederetur mundum (id est naturam humanam induens) dixit, vestiam & oblationem noluisse, corpus autem agnoscit mihi &c. tunc dixit ecce venio. At haec cognoscere non potuit anima Christi, per scientiam acquisitam, a rebus ipsis acceptam, aut species abstractas a phantasmatibus; quia potentia ejus exterior, dum erat clausus in utero Virginis, non poterat ejusmodi species recipere: Ergo id cognovit tunc per scientiam infusam.

Dices, Anima Christi a principio suae Incarnationis habuit actum visionis beatificae: Ergo in eo instanti non potuit elicere actum scientiae infusae. Probatur Consequenter, implicat enim unam potentiam duas operationes simul elicere, ut saepe docet S. Thomas.

Respondeo ex doctrina ejusdem S. Doctoris I. p. quest. 58. art. 7. ad 2. unam eandemque potentiam posse duas operationes, quarum una ad alteram refertur, eique aliquo modo subordinetur, simul exercere: sic enim voluntas simul & semel finem intendit, & media eligit: intellectus simul principia cognoscit, & conclusiones ex illis inferit: scientia autem infusa anime Christi, cognitionis beatificae ad quam consequitur, quodam modo subordinatur; atque adeo tam utriusque in intellectu Christi simul esse non repugnat, sicut de cognitione matutina & vespertina Angelorum docent communiter Theologi cum D. Augustino.

ARTICULUS II.

An omnia objecta naturalia, ab anime Christi per scientiam infusam supernaturalem, distincte & in particulari cognita fuerint?

Articulo praecedenti ostensum est, duas scientias per se infusas in anima Christi fuisse, naturalem scilicet & supernaturalem; nunc essentiam scientiae infusae supernaturalis, quae praecipue consideratur a Theologis, investigamus; & quia non potest melius alicujus scientiae quidditas declarari, quam ex objectis ad quae terminatur, opere pretium est, singula objecta ad quae scientia infusa supernaturalis anime Christi se extendit, decia.

declarare, & discutere, an & quomodo Christus per talem scientiam res naturales, entia supernaturalia creata, actus liberorum & Angelorum, futura contingencia, totam rerum possibilium collectionem, & denique mysterium Sanctissimae Trinitatis extra verbum cognoverit? De primo dicemus in hoc articulo, de alijs in sequentibus.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur, & probatur.

Dico igitur: Christus per scientiam supernaturalem insulam omnia objecta naturalia cognovit, non solum in communi seu secundum rationes communes & genericas, vel specificas sed etiam distincte, & in particulari, seu secundum propriam & distinctam cuiusque individui rationem.

30 Prima hujus pars conclusionis est contra Vasquez hic disp. 52. cap. 1. num. 5. ubi licet doceret fuisse objecta naturalia per scientiam per se insulam ab anima Christi cognita, loquitur tamen de scientia per se insula naturali, per supernaturalem vero negat cognosci. Secunda vero est contra Scotum, Gabrielem & Almainum, negantes animam Christi per scientiam inditam res naturales distincte & in particulari, seu secundum rationes individuales & numericas cognovisse.

Probatur ergo prima pars contra Vasquez ratione D. Thomae hic art. 1. ad hanc formam redacta. Decuit non solum potentia naturalis, sed etiam obediencialis animae Christi ad actum reduceretur, ne maneret imperfecta, utpote relicta in potentia: Atqui anima Christi Domini erat in potentia obedienciali ad cognoscenda omnia objecta naturalia per scientiam supernaturalem insulam: Ergo tali scientia cognovit omnia entia naturalia. Major patet ex dictis articulo precedenti, Minor vero suadetur primo: Entitas materialis potest per actum spirituales attingi, & de facto terminat spirituales cognitionem, seu intellectuales: Ergo entitas naturalis terminare poterit cognitionem supernaturalem.

Secundo, Eius objectum non potest sui cognitionem excedere, excessu ordinis, quo circa nec entitas spiritualis materiali cognitione, nec supernaturalis naturali possunt cognosci, non tamen necessarium est quod ab illa non excedatur; unde finita entitas terminare potest infinitam cognitionem, & creata incretam: Ergo naturalis objecti non impedit quin supernaturalem cognitionem in seipso terminare possit.

Tertio, Eius objectum naturale, sub ratione naturali obiectiva, nequa attingi per cognitionem supernaturalem; bene tamen sub ratione supernaturali obiectiva: At in entibus naturalibus est dabilis haec ratio obiectiva, ut ex dictis constat: Ergo entia naturalia supernaturalem cognitionem terminare possunt.

31 Potest etiam eadem pars alia ratione fraderi: Congruum enim fuit, ut anima Christi Domini altiori & perfectiori cognitione objecta naturalia cognosceret in seipsis, quam cognoscerent ab Angelis: nam sicut anima Christi ratione unionis ad Verbum, perfectior fit natura Angelica, ita perfectiorem debet habere scientiam: Sed si illa non cognosceret objecta naturalia supernaturalem cognitione, sed imperfectiori modo, quam Angelus, cognitio enim naturalis possibilis anima Christi per species insulas, sive per species ex genere suo acquiritas, interior est Angelorum cognitioni: Ergo anima Christi cognoscat res naturales in seipsis, supernaturalem cognitione.

32 Ex quo probatur secunda pars contra Scotum & Nominales: Angelus enim per scientiam inditam cognoscant omnia objecta naturalia, non solum communi & in communi, sed etiam distincte & in particulari, secundum rationes univocae proprias: Ergo & Christus per scientiam supernaturalem animae suae insulam. Antecedens docet expresse D. Thomas 1. p. quaest. 55. & 56. probatque ex eo quod species scientiae insulae Angelis, cum non sint acceptae ab objectis, sed causatae immediate a Deo, ad exemplar divinae essentiae, consideratae secundum quod habet rationem speciei intelligibilis, representant clare & distincte, sicut essentia divina, omnes res naturales, secundum proprias & individuales earum rationes. Consequentia vero probatur. Tum quia scientia Christi esset imperfectior angelica, si non distincte sicut illa cognosceret res naturales secundum rationes communes, ut contendunt Scotus & Nominales. Tum etiam, quia species quibus unitur scientia indita anima Christi, aequae causantur immediate a Deo, ad exemplar divinae essentiae, ac species insulae mentibus Angelorum: Ergo sicut propter hanc rationem Angelus cognoscat extra divinam essentiam omnia objecta naturalia, non solum secundum rationes communes, sed etiam secundum proprias: ita propter eandem rationem, anima Christi

eodem modo cognoscat per scientiam insulam omnia illa objecta. Aliam rationem ad probandam hanc secundam partem, ex D. Thomae desumptam, in solutione objectionum adducemus.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijcies primo contra primam partem conclusionis: 33 nulla scientia potest se extendere nisi ad ea quae intra limites sui objecti continentur: Sed res naturales sub objecto scientiae ipsius supernaturales contineri nequeunt; Ergo nec ab ipsa attingi. Major patet, Minor probatur. Scientia cum specificetur a suo objecto, debet esse ejusdem ordinis cum illo, eique proportionari: Sed entia naturalia non sunt ejusdem ordinis cum scientia naturali, nec habent cum illa proportionem: Ergo sub ejus objecto non continentur.

Respondet, concessa Majori, negando Minorem, ad 34 cuius probationem respondere possumus ex Alvarez hic disp. 57. dupliciter. Primo quod scientia debet esse ejusdem ordinis cum objecto formali a quo habet specificari, non vero cum materiali a quo non specificatur: res autem naturales pertinent ad objectum materiale scientiae supernaturales insulae animae Christi, unde non oportet quod sint ejusdem ordinis cum illa, vel habeant cum ea proportionem: potest, quod quando scientia aliquis rei est ei propria & adaequata, oportet quod sit ejusdem ordinis cum illa, eique proportionetur, secus vero si excedens sit & inadaequata, ut patet in scientia increata Dei, quae transcendit totum ordinem naturae; & tamen per eam attingit Deus perfectissime res naturales. Constat etiam in scientia Angelorum, quae in se est omnino immaterialis, & tamen res materiales attingit. Scientia autem supernaturalis insula animae Christi, non est propria & adaequata naturalibus rebus, attingit enim ipsas sub universali quadam ratione, etiam communi ad res supernaturales, neque sub ratione clare revelationis extra verbum; per quod differt a fide, cujus revelatio est obscura, & a visione beatifica, quae non extra verbum, sed in verbo, seu in essentia divina clare visis, creaturas manifestat.

Secundo responderi potest, quod quando scientia aliquis rei est ei propria & adaequata, oportet quod sit ejusdem ordinis cum illa, eique proportionetur, secus vero si excedens sit & inadaequata, ut patet in scientia increata Dei, quae transcendit totum ordinem naturae; & tamen per eam attingit Deus perfectissime res naturales. Constat etiam in scientia Angelorum, quae in se est omnino immaterialis, & tamen res materiales attingit. Scientia autem supernaturalis insula animae Christi, non est propria & adaequata naturalibus rebus, attingit enim ipsas sub universali quadam ratione, etiam communi ad res supernaturales, neque sub ratione clare revelationis extra verbum; per quod differt a fide, cujus revelatio est obscura, & a visione beatifica, quae non extra verbum, sed in verbo, seu in essentia divina clare visis, creaturas manifestat.

35 Addo, proportionem requiritam inter scientiam & objectum materiale illius, cuiusmodi se habent res naturales ad scientiam inditam animae Christi, non debere in eo consistere quod sint ejusdem ordinis, sed quod ipsum objectum non pertineat ad ordinem superiorem: unde licet scientia inferioris ordinis terminetur ad res inferiores, nec possit ad superiores se extendere, quia ejus perfectionem superat; scientia tamen superioris ordinis, non solum superiora, sed etiam inferiora sub objecto suo complexi potest, quia virtus quo superior, eo est universalior, & quia inferiora non excedunt virtutem superioris, & possunt nobiliori modo attingi: unde cum scientia supernaturalis insula animae Christi sit ordinis superioris, potest sub objecto suo non solum res supernaturales, sed etiam naturales, comprehendere, attingendo illas nobiliori modo.

37 Obijcies secundo contra secundam partem conclusionis: Scientia non est de singularibus, ut communiter dicunt Philosophi: Ergo scientia Christo insula non se extendit ad res naturales cognoscendas in individuo & in particulari, & secundum propriam & singularem cuiusque individui rationem, sed eas in communi solum, & quoad rationes dumtaxat genericas vel specificas, contemplatur. Confirmatur: Per scientiam inditam illa solum cognoscit Christi anima, quorum cognitio perficit ejus intellectum, propter hanc enim solum rationem ponitur haec scientia in Christo, ut intellectus ejus perficiatur quoad cognitionem rerum in proprio genere: Sed cognitio singularium, praesentat materialium, non perficit intellectum, ut docet S. Thomas 1. p. quaest. 12. art. 8. ad 4. Ergo scientia animae Christi indita, ad ea non se extendit. Unde idem S. Doctor in 3. dist. 14. quaest. 1. art. 3. in corp. expresse docet Christi animam non cognoscere in proprio genere, nec per consequens per scientiam inditam, gesta particularium hominum, quia ea non pertinent ad perfectionem intellectiva partem.

38 Confirmatur amplius: Cum individua materialia fere infinita sint, ad ea representanda intellectui Christi requirerentur infinitae species intelligibiles, non enim in Christo sunt species universales plura per modum unius representantes, sicut sunt in Angelis: Sed inconveniens est ponere in intellectu Christi infinitam illam multitudinem specierum quibus non possit percurrere: Ergo & quod scientia sibi indita, ad omnia individua, etiam materialia, se extendat.

40 Ad objectionem respondetur, quod licet scientia naturalis, seu procedentes ex lumine naturali primum principiorum, non possint esse de singularibus, bene tamen scientia supernaturalis, seu procedens ex lumine certo & infal-

& infallibili divinae revelationis, quia singularia prout subsistant tali lumine, induunt eandem certitudinem & immutabilitatem, ac naturae universales: unde quia Theologia nititur lumine divinae revelationis, virtualis saltem & mediate, & est radicaliter saltem & objective supernaturalis, ad singularia se extendit, eaque sub tali lumine contemplatur; ut in disputatione praecedenti Theologiae art. 1. in solutione objectionum declaravimus.

41 Ad primam confirmationem respondet S. Thomas hic art. 1. ad 3. quod „ cognitio singularium non pertinet ad perfectionem animae intellectiva secundum cognitionem „ speculativam: pertinet tamen ad perfectionem ejus secundum cognitionem practicam, quae non perficitur absque cognitione singularium, in quibus est operatio, ut dicitur in sexto Ethicorum: unde ad prudentiam requiritur memoria praeteritorum, cognitio praesentium, & providentia futurorum, ut Tullius dicit in sua Rhetorica. Quia igitur Christus habuit plenitudinem prudentiae secundum donum consilii, consequens est quod cognoverit omnia singularia praesentia, praeterita, & futura. Ubi obiter advertendum est, quod licet haec ratio Sancti Doctoris solum videatur ostendere, Christi animam cognoscere hujusmodi singularia per prudentiam, quae est habitus distinctus a scientia insula; si tamen recte perpendatur, & radicatus penetraretur, constabit ex illa recte deduci Christi animam per scientiam insulam talia singularia cognoscere; nam per hanc scientiam Christus habet cognoscere omnia, quorum cognitio quomodolibet pertinet ad perfectionem animae intellectiva, & hoc propter maximam ejus universalitatem; unde si cognitio singularium pertinet ad perfectionem animae intellectiva secundum cognitionem practicam, & requiritur ad prudentiam, dicendum est Christum per scientiam insulam illam cognoscere.

42 Dices: Prudentia solum respicit agibilia, hoc est pertinentia ad actiones humanas, est enim recta ratio agibilium: Ergo haec ratio D. Thomae non probat Christum per scientiam inditam cognovisse alia singularia factibilia vel pure speculabilia, quae ab arte, vel ab intellectu speculativo cognosci possunt.

Hic instantiae optime respondet Cajetanus hic art. 1. §. Ad tertium dubium: quod videlicet in Christi anima fuit plenitudo prudentiae, non solum monastica, sed etiam politica; immo & regalis ac monarchica in ordine ad omnes creaturas in singulari, quia Christus secundum humanitatem, ratione unionis hypostaticae cum Verbo, habuit dominium & potestatem in omnia creata, vel immediate, vel quatenus aliquo modo ordinatur ad electorum saltem, ut colligitur ex illo Psalmi 8. Omnia subiecit sub pedibus ejus. Quem locum expendens Apostolus ad Hebraeos 2. illanque explicans de Christo ut est homo, addit: In eo enim quod omnia ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei. Unde ex eo quod singularium cognitio ad prudentiam requiritur, recte inserit S. Thomas, Christum cognovisse omnia singularia praesentia, praeterita, & futura.

43 Ad locum vero ejusdem S. Doctoris, sumptum ex libro tertio sententiarum, respondetur D. Thomam intelligendum esse de cognitione quae habetur per scientiam speculativam vel naturalem, ita ut sensus verborum ipsius sit, quod Christus non cognovit per scientiam inditam, quae est speculativa, vel naturalis gesta particularium hominum; haec enim non pertinet ad scientiam speculativam, quia non perficitur intellectum speculativum; neque ad scientiam naturalem etiam practicam, quia sunt libera; cum quo tamen fiat quod ea scientia practica simul & speculativa cognoverit, ut necessario inferitur ex doctrina quam ibidem S. Doctor tradit.

44 Ad secundam confirmationem nego, quod ad hoc ut anima Christi per scientiam inditam omnia singularia cognoscat, requiratur infinitae species; licet enim species intelligibiles quibus ea cognoscat, non sint tam universales ac Angelicae, non sunt tamen tam particulares ac illa quae abstrahuntur a phantasmatibus: unde eadem species representat clare & distincte naturam specificam & omnia individua ipsius, quod convenit speciebus Angelicis magis particularibus; & hoc quia sunt quaedam similitudines derivatae a divina essentia ut habet rationem speciei intelligibilis, ut in probatione secunda partis nostrae conclusionis declaravimus.

ARTICULUS III.

Utrum anima Christi Domini, per scientiam supernaturalem insulam, entia seu dona supernaturalia creata, quidditative, & comprehensive cognoscat?

45 UT certum & indubitatum supponimus, hujusmodi entia, seu dona, ab anima Christi per scientiam supernaturalem insulam cognosci: hoc enim expresse docet S. Thomas hic art. 1. ubi loquitur de essentia excipit ab objecto scientiae supernaturalis insulae, & ratione illius pro-

batur. Nam omnia quae per revelationem hominibus innotescunt, ab anima Christi per scientiam insulam supernaturalem cognoscuntur: Sed dona supernaturalia creata innotescunt per revelationem hominibus: Ergo anima Christi per scientiam supernaturalem insulam ea cognoscat. Solum ergo difficultas & controversia est inter Theologos, de modo quo illa cognoscat, & an ea quidditative & comprehensive cognoscat? Bannez enim a. 2. quaest. 5. art. 1. dubio unico, ad tertium argumentum Cajetani, & Alvarez disp. 118. & 119. de auxiliis, docet entia creata supernaturalia, ut gratiam, fidem, caritatem, ab anima Christi per scientiam supernaturalem insulam non esse cognita, evidentialia rei in seipsa, quae est evidentialia cognitionis quidditative, sed tantum evidentialia testimonii divini, quae est evidentialia rei in attestante. Suarez vero hic disp. 27. sect. 3. asserit quod licet omnia entia supernaturalia, quae dicunt intrinsecam habitudinem ad Deum prout est in se, possint videri & quidditative cognosci per hanc scientiam, non tamen comprehendi. Alii vero Theologi tam domestici, quam extranei, cognitionem non solum quidditativam, sed etiam comprehensivam illorum entium, animae Christi ratione scientiae supernaturalis insulae, concedunt.

§. I.

Haec sententia ut verior eligitur, & duplici conclusione stabilitur.

Dico primo: Christus per scientiam insulam supernaturalem cognoscat quidditative omnia dona supernaturalia, quae de facto sunt producta.

Probatur conclusio ratione D. Thomae hic art. 1. Per scientiam insulam supernaturalem fuit redacta ad actum omnis potentia obediencialis quae in anima Christi invenitur in ordine ad cognitionem quae potest haberi extra Verbum: Sed entia supernaturalia creata possunt extra Verbum quidditative cognosci, & consequenter anima Christi ad hujusmodi cognitionem potentiam obediencialem habet: Ergo illa entia fuerunt ab anima Christi cognita per scientiam supernaturalem insulam. Major patet ex dictis supra art. 1. Minor vero, in qua est difficultas, sic ostenditur. Quae per propriam speciem in seipsis possunt quidditative representari possunt, mediante illa in seipsis possunt quidditative cognosci: Sed entia supernaturalia creata possunt per propriam speciem in seipsis quidditative representari: Ergo & extra Verbum quidditative cognosci. Major est certa; nam omnis species representativa objecti, potest esse principium cognitionis illius: Sed species immediate representans entia supernaturalia creata, nequit esse principium cognitionis illorum in Verbo; nam visio beatifica quae ad res creatas terminatur in verbo, soli divinae essentiae ut unita per modum speciei, immediate Deum representantis, & illo mediante creaturas, innotet potest: Ergo quae per propriam speciem in seipsis quidditative representari possunt, possunt in seipsis extra Verbum quidditative cognosci.

Minor vero multipliciter suadetur: Primo quia entia supernaturalia creata sunt finitae & limitatae entitates: Ergo & finitae representabilitatis, & consequenter representabilia per speciem limitatam & finitam.

Secundo: Quia talia entia sunt limitatae quidditatis, possunt per cognitionem finitam attingi quidditative, ut patet in visione beatifica, quae licet finita sit, illa tamen quidditative cognoscit: Ergo ob eandem rationem possunt quidditative per speciem creatam representari.

Tertio: Si entia creata supernaturalia non possent per speciem creatam quidditative representari, maxime quia terminantur ad Deum ut est in se: Sed haec ratio nulla est: Ergo per speciem creatam quidditative representari possunt. Major est praecipuum Adversariorum fundamentum, Minor vero sic ostenditur. Ut aliquid respiciens aliquid terminum representetur quidditative, non est necessarium quod terminus inspectus quidditative representetur; ordo enim dependentiae creaturarum a Deo quidditative representatur, termino istius ordinis, scilicet Deo, non representato quidditative: Ergo quod praedicta entia Deum respiciant ut terminum vel objectum, non impedit quin per speciem creatam quidditative represententur, Deo ab illis inspecto, quidditative representato.

Dico secundo: Probabilis est, entia supernaturalia creata, ut gratiam, fidem, caritatem, ab anima Christi, per scientiam insulam supernaturalem comprehendi.

Probatur breviter: Omnia ista entia possunt cognosci in seipsis & extra verbum, cognitione comprehensive, subsidesque per scientiam insulam: cognitio enim rerum in verbo, non ad scientiam insulam, sed ad visionem beatificam spectat: At supposito quod illa entia per scientiam insulam comprehensive sunt cognoscibilia, non est cur talis cognitio animae Christi, & scientiae illi insulae denegatur: Ergo illi tribuenda est. Minor patet: nulla enim perfectio possibilis deneganda est humanitati Christi, nisi aut sui

fini redemptionis repugnet, aut cum visione beatifica sit incompossibilis, quorum neutrum convenire potest cognitioni comprehensive etiam creatorum supernaturalium per scientiam infusam supernaturalem. Major vero fadetur. Omnis entitas finita & limitata perfectionis, potest per cognitionem finitam & limitatam comprehendi: Sed entia supernaturalia creata, ut gratia, fides, caritas, visio beatifica, sunt finitæ & limitatæ entitatis & perfectionis: Ergo possunt per cognitionem finitam & limitatam, subindeque per scientiam infusam supernaturalem, comprehendî. Minor patet, Major probatur. Quod est finitæ entitatis, est etiam finitæ cognoscibilitatis; nam cognoscibilitas passiva consequitur entitatem, & commensuratur cum illa: Sed quod est finitæ cognoscibilitatis, per lumen & cognitionem finitam comprehendî potest: vis enim cognoscitiva finita, cognoscibilitatem objecti finitam adæquare potest: Ergo quod est finitæ & limitatæ entitatis & perfectionis, per lumen & cognitionem finitam comprehendî potest.

48 Respondet Suarez, quod quamvis entia supernaturalia creata, sint finitæ & limitatæ entitatis & perfectionis, quia tamen Deum in ratione terminî vel objecti immediate respiciunt, non possunt per scientiam infusam animæ Christi cognosci quantum cognoscibilia sunt: Quo enim perfectius cognoscitur terminus vel objectum actus, vel habitus, eo ipso actus vel habitus cognoscitur perfectiori modo: Sed Deus qui est terminus vel objectum immediatum entium supernaturalium, perfectius per visionem beatam cognoscitur, quam per scientiam supernaturalem infusam: Ergo ipsa entia supernaturalia creata, perfectius per visionem beatam, quam per scientiam infusam cognoscuntur, subindeque per hujusmodi scientiam non cognoscuntur quantum cognoscibilia sunt.

49 Verum si hic dicitur Suarez, qui est præcipuum ejus fundamentum, aliquid probet, convincit nec per ipsam visionem beatificam posse entia supernaturalia creata comprehendî, sed tantum per cognitionem divinam; nam solum per illam cognoscitur indequaque perfecte Deus, qui est terminus, vel objectum immediatum illorum entium: Sed hoc absurdum est; cum certum sit omnia entia creata, tam naturalia, quam supernaturalia, a Christi anima per scientiam beatam, seu visionem beatificam comprehendî: Ergo hic dicitur Suarez non valere, ut magis ex solutione argumentorum patebit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

50 Objicies primo contra primam conclusionem: Gratia sanctificans, lumen gloriæ, visio beatifica, & unio hypostatica, sunt entia seu dona supernaturalia creata: Sed illa per scientiam supernaturalem infusam quidditative cognosci nequeunt: Ergo Christus per scientiam infusam supernaturalem, non cognovit quidditative omnia entia seu dona supernaturalia quæ de factis sunt producta. Major patet, Minor vero probatur quantum ad singulas partes. Et in primis quod gratia habitualis non possit ab anima Christi per scientiam infusam quidditative cognosci, sic ostenditur. Gratia habitualis non potest quidditative cognosci, non cognita etiam quidditative divina essentia: Atqui divina essentia non potest quidditative cognosci per scientiam infusam, sed solum per visionem beatificam: Ergo nec gratia habitualis. Minor est certa, Major vero fadetur. Gratia habitualis est formalis participatio divinæ naturæ, juxta illud 2. Petri 1. Per quem maxima & præiosa nobis promissa donavit, ut per hanc efficiamur divina consortes naturæ: Sed participatio formalis alicujus rei, non potest quidditative cognosci, non cognita etiam quidditative re cujus est participatio formalis, sicut habet quod non possit separari quoad esse ab illa, ita etiam habet quod non possit cognosci sine illa; nam sicut res se habet ad esse, ita ad cognosci. Ex eo vero quod sit formalis participatio, sicut habet formaliter convenire cum re illa quoad esse, ita & quoad modum cognitionis.

51 Quod etiam lumen gloriæ non possit quidditative cognosci per scientiam infusam, sed solum per visionem beatificam, manifestum videtur: Nam lumen gloriæ excedit quodlibet aliud lumen creatum, & est ordinis superioris ad illud: Ergo per nullum lumen ab ipso distinctum potest quidditative cognosci: At cognitio luminis gloriæ habitata est ejusdem luminis, est ipsa visio beatifica, & cognitio illius in Verbo, non in se, & extra Verbum; quidquid enim medio lumine gloriæ cognoscitur, non cognoscatur immediate in seipso, sed in divina essentia ut objecto prius cognito: Ergo lumen gloriæ non potest quidditative cognosci extra Verbum, per scientiam infusam, sed solum in Verbo, per scientiam beatam, seu visionem beatificam.

52 De visione beatâ idem probatur: Visio beatifica non

potest cognosci quidditative, nisi Deus ut est in se quidditative cognoscatur: Sed solum per visionem beatificam, non vero per scientiam infusam, potest cognosci Deus ut est in se quidditative: Ergo solum per seipsum potest visio beatifica quidditative cognosci. Minor est certa, Major vero sic ostenditur. Nulla relatio potest quidditative cognosci, nisi pariter ejus terminus quidditative cognoscatur: At visio beatâ importat relationem transcendentalem ad Deum ut est in se, cum Deus ut in se est sit illius objectum: Ergo visio beatifica non potest cognosci quidditative, nisi Deus ut est in se quidditative cognoscatur.

Denique quod unio hypostatica per scientiam infusam animæ Christi quidditative cognosci nequeat, breviter fadetur. Unio humanitatis ad Verbum pertinet ad ordinem hypostaticum, superiorem ordinis gratiæ, ad quem spectat scientia supernaturalis infusa: Sed cognitio ad inferioriorem ordinem spectans, debuit esse quidditative rei pertinentis ad ordinem superiorem: Ergo unio hypostatica per scientiam supernaturalem infusam animæ Christi, quidditative cognosci nequit. Major patet, Minor probatur. Scientia naturalis quidditative cognoscere nequit gratiam habitualem, quia est inferioris ordinis ad illam: Ergo per cognitionem ordinis inferioris non potest entitas ordinis superioris quidditative cognosci.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Non minus distat ordo hypostaticus ab ordine gratiæ, quam ordo gratiæ ab ordine naturæ: Sed quæ pertinent ad ordinem gratiæ, nequeunt quidditative cognosci per actum ordinis naturalis: Ergo quæ spectant ad ordinem hypostaticum, non possunt cognosci quidditative per cognitionem ordinis supernaturalis.

Respondet, concessa Majori, negando Minorem, quantum ad singulas partes. Ad probationem primæ partis, quæ est de gratia habituali, nego Majorem; ad cujus probationem dicendum, quod ut cognoscatur, gratiam habitualement participare formaliter divinam naturam, sufficit cognosci evidentem, quoad an est, ipsam divinam naturam, maxime quia convenientia formalis in esse quod habet gratia cum divina natura, non est univoca, sed tantum analogâ. Potestque hæc solutio explicari & illustrari exemplo intellectus creati, qui est formalis participatio intellectus divini, & tamen non est necesse quod Angelus, qui naturaliter illum quidditative, immo comprehensive cognoscit, quidditative cognoscatur intellectum divinum.

Ad probationem secundæ partis, quæ est de lumine gloriæ, dicendum est, quod licet lumen gloriæ quodlibet aliud lumen creatum in immaterialitate excedat, & sit superioris ordinis ad illud, nihilominus potest per lumen creatum ordinis supernaturalis, subindeque per scientiam supernaturalem infusam animæ Christi, quidditative cognosci, quia ad cognitionem quidditativam non requiritur convenientia specificâ inter objectum & principium cognoscitivum; ut constat in ipso lumine gloriæ, quod est principium cognitionis Dei quidditative, & tamen cum Deo non convenit specificè, immo nec genericè. Et in sententia ipsius Bannez, cujus est hoc argumentum: Angelus inferior non solum quidditative, sed etiam comprehensive, cognoscit superiorem, & tamen licet specificè excedat in gradu immaterialitatis Angelum inferiorem. Quamvis ergo lumen beatificum specificè excedat in immaterialitate scientiam supernaturalem infusam, poterit virtute illius cognosci quidditative.

Ad probationem tertie partis, quæ est de visione beatifica, nego Majorem; ut enim visio beatifica quidditative cognoscatur, sufficit cognoscere divinam essentiam quoad an est: fallum enim est, ad cognoscendum quidditative aliquam relationem, debere cognosci quidditative illius terminum; alias Angelus non posset naturaliter cognoscere relationem transcendentalem dependentem creaturæ ad Deum, cum non possit naturaliter cognoscere Deum quidditative. Quod diximus de cognitione quidditative, de cognitione comprehensive pariter ascendendum est, nimirum ad comprehensivam cognitionem actus dicentis habitudinem ad aliquem terminum, secundum quod est in seipso, non requirit quod comprehensive talis terminus cognoscatur secundum quod est in seipso; sed sufficere quod cognoscatur illud secundum quod est in seipso talem actum terminare: unde licet visio beatifica dicat intrinsecam habitudinem ad Deum ut est in se, & Christus nec per scientiam inditam, nec per scientiam beatam, Deum comprehendat; nihilominus per utramque scientiam visionem beatificam comprehendit, quia cognoscit Deum secundum quod est in seipso esse terminum talis visionis. Ex quo solvetur argumentum quod contra secundam conclusionem fieri potest.

Ad probationem denique quartæ partis, quæ est de unione hypostatica, concessa Majori, nego Minorem, & ad illius probationem, distingo causalem Antecedentis. Scientia naturalis quidditative cognoscere nequit gratiam habitualement, quia est inferioris ordinis ad illam, inferioritate generica, concedo Antecedens: inferioritate specificâ,

fica, nego Antecedens, & distingo Consequens eadem distinctione.

59 Ad confirmationem, nego Majorem, distantia enim ordinis gratiæ a natura est generica, distantia vero unionis hypostaticæ a gratia est tantum specificâ; conveniant enim genericè in ratione ordinis supernaturalis. Vel distingo Majorem: Non minus distat ordo hypostaticus ab ordine gratiæ, quam ordo gratiæ ab ordine naturæ, distantia entitativa, transeat Major: Distantia habitudinis, nego Majorem, & concessa Minor, nego Consequentiam. Deus enim prout in se, superioris ordinis est ad lumen beatificum, & plus ab illo distat distantia entitativa, quam gratia a natura, & quam Angelus a potentia vivifica, & tamen potest Deus quidditative cognosci mediante lumine gloriæ, & gratia non potest cognosci quidditative per principia naturalia, nec Angelus a potentia vivifica videri; quia licet Deus plus distet a lumine gloriæ in genere entis, quam gratia a natura, & quam Angelus a potentia vivifica, non tamen tantum distat distantia habitudinis; Deus enim continetur intra objectum nostri intellectus, & luminis gloriæ, sed non gratia intra objectum naturæ, nec Angelus intra objectum potentie vivificæ. Id ipsum & a fortiori est dicendum in præsentî, nempe quod licet ordo hypostaticus plus distet entitative ab ordine gratiæ, quam iste ab ordine naturæ, non tamen ita distat distantia habitudinis; continetur enim intra objectum ordinis gratiæ; unde sicut hæc ratione potest cadere sub modo de congruo actu procedentium a gratia, & per actum fidei credi, ita potest per actum scientiæ infusæ quidditative cognosci.

60 Objicies secundo contra secundam conclusionem: Ad comprehensionem requiritur quod principium cognoscitivum sit ejusdem perfectionis, ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso: unde quia Angelus superior excedit in perfectione & immaterialitate intellectum Angeli inferioris, non potest ab ipso comprehendi, ut in Tractatu de Angelis disput. 9. art. 2. contra Bannez & Salmanticenses docuimus: Sed scientia supernaturalis infusa, non adæquat in perfectione & in immaterialitate plura entia supernaturalia, præsertim lumen gloriæ, & visionem beatificam, ut de se patet: Ergo anima Christi per hæc scientiam non potuit comprehendere plura entia supernaturalia.

61 Respondet distinguendo Majorem, illamque concedendo de principio radicali illius intellectus, per quam aliquando objectum comprehenditur, negando vero illam de principio proximo ejusdem intellectus: nam ad comprehensionem non est necessarium quod principium illius sit ejusdem perfectionis, ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso, sed fat est quod principium radicale intelligendi adæquet specificè immaterialitatem objecti; alias nullus Angelus comprehenderet seipsum, cum nullus Angeli intellectus ejus substantiam in perfectione adæquet. Quia ergo in Angelo inferiori comparato ad superiorem, non solum intellectus, qui est principium proximum intellectus, sed etiam natura, quæ est principium radicale, est inferioris immaterialitatis specificæ ad substantiam Angeli superioris, consequens sit quod illam non comprehendat. In nostro autem casu, licet scientia supernaturalis infusa, quæ est principium proximum intelligendi, non adæquet luminis gloriæ perfectionem, gratia tamen quæ est principium radicale, lumen gloriæ & visionem beatificam superat, quia in ordine supernaturali est a natura a qua lumen gloriæ ut proprietas dimanat, & natura in quocumque ordine suas exceptit proprietates; unde cognitio scientiæ infusæ animæ Christi, est luminis gloriæ & visionis beatificæ comprehensio. Ita egregie & acute Cipullus hic art. 1. dubio 5. §. 2. ad primam objectionem: Displicet tamen ratio quam assignat ad ostendendum non requiri ad comprehensionem, quod principium proximum illius sit ejusdem perfectionis ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso; ait enim illam peti ex eo quod principium proximum intelligendi est instrumentum substantiæ intelligentis: instrumentum autem non petit cum effectu adæquari. Non placet, inquam, hæc ratio, quia fallum est quod principium proximum intelligendi instrumentaliter ad intellectionem concurrat, ut communiter docent Thomista in Tractatu de visione beatifica. Vera ergo & legitima ratio est illa, quam tradit Magister Godoy in manuscriptis de scientia Christi: quia nimirum ex principio radicali, & ex potentia, ac virtute potentie, constatur adæquata causa intellectus, non ut ex causis partialibus, sed ut ex partibus causis: non est autem necessarium quod effectus partem causæ non excedat, sed solum quod non superet adæquatam sui causam; ac prout in intellectu sit alicujus objecti comprehensio, non requiritur quod potentia quæ est pars causæ, adæquet entitatem objecti, sed fat est quod causa adæquata, ratione principii radicalis vel proximi, sit æqualis perfectionis cum illo.

62 Objicies tertio: Christi anima per scientiam inditam

non comprehendit potentiam obedientialem tam activam quam passivam quæ est de facto in creaturis: Sed talis potentia, cum actum seu formam ordinis supernaturalis respiciat, pertinet ad ordinem supernaturalem: Ergo anima Christi per scientiam inditam omne ens supernaturalis ordinis non comprehendit. Major probatur: Ad comprehensionem potentie obedientialis tam activæ quam passivæ, requiritur cognitio omnium formarum quas potest recipere, & omnium effectuum ad quos instrumentaliter concurrere potest, subindeque & termini adæquati divini omnipotentia: Sed anima Christi per scientiam supernaturalem infusam, terminum adæquatam divini omnipotentia non comprehendit; alias divina omnipotentia esset ab ipsa incomprehensibilis: Ergo anima Christi per scientiam inditam, potentiam obedientialem quæ est in creaturis non comprehendit.

Respondet, negando Majorem, & ad illius probationem, nego pariter Majorem: sicut enim ut intellectus Angeli superioris comprehendat intellectum Angeli sibi inferioris, non est necessarium quod agnoscat omnes actus, quos secundum se & absolute potest producere circa infinita objecta possibile specie diversa; quia nimirum secundum se & absolute, præscindendo a speciebus, non est causa adæquata talis cognitionis. Ita similiter cum potentia obedientialis non sit, præscindendo a divina omnipotentia, causa adæquata omnium effectuum supernaturalium, ad comprehensionem illius non est necesse cognoscere, saltem in particulari omnes illos effectus.

ARTICULUS IV.

Utrum anima Christi per scientiam infusam supernaturalem, cogitationes cordium occultas, & futura contingentia cognoverit?

Partem negativam docere tenentur Auctores art. 2. citati pro sententia quæ negat Christi animam per scientiam supernaturalem infusam cognovisse singularia & existentia, id enim potiori jure tenentur asserere de actibus liberis, & de futuris contingentibus. Lorca etiam hic disput. 50. ut probabilior sequatur sententiam quæ cognitionem cogitationum cordium & futurorum contingentium denegat scientiæ infusæ anime Christi. Sententia tamen affirmans Christum illa per talem scientiam extra Verbum cognoscere, communis est apud Theologos, eamque tam domestici quam extranei, cum Sancto Doctore hic art. 1. unanimi consensu docent. Unde sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Deo igitur: Anima Christi per scientiam infusam, supernaturalem, occultas cordium cogitationes, & futura contingentia cognovit.

Utraque pars hujus conclusionis colligitur expresse ex doctrina D. Thomæ hic art. 1. ubi docet Christum per scientiam infusam cognovisse omnia que per revelationem hominibus innotescunt: Sed homines per revelationem cogitationes cordium & futura contingentia cognoscunt, multa enim ex his sunt manifestata prophetis: Ergo cognoscuntur ab anima Christi per scientiam supernaturalem infusam. Afferit etiam S. Doctor in eodem articulo, Christum cognovisse per scientiam infusam omnia, præter Dei essentiam: Ergo sentit cogitationes cordium, & futura contingentia comprehendit sub objecto talis scientiæ, & per eam a Christo cognosci: unde ut notat Cajetanus hic art. 1. circa solutionem ad 3. S. Doctor hic retractat quæ docuerat quæst. 20. de verit. art. 6. ubi asserit animam Christi in Verbo tantum futura contingentia & cogitationes cordium cognovisse. Licet Bergomensis in tabula aurea dubio 127. ipsam explicare conetur, dicendo ibi solum negare animæ Christi cognitionem speculativam prædictorum objectorum, non vero cognitionem practicam. Vel loqui de Christo, prout est singularis persona, non vero de illo, ut est caput Ecclesiæ, & supremum omnium iudex.

Potest etiam conclusio ratione faderi: Nam scientia 66 indita prout in anima Christi propter ejus perfectionem, ut nimirum per eam reductur omnis potentialitas illius, tam obedientialis, quam naturalis: Sed in anima Christi infusam cogitationes cordium & futura contingentia: Ergo de facto illa per talem scientiam cognovit. Major patet ex dictis articulo primo, Minor probatur. Potentia obedientialis respicit id omne quod non implicat contradictionem: Sed nulla potest assignari implicita contradictionis in eo quod cogitationes cordium, & futura contingentia, supernaturaliter & per lumen a Deo infusum cognoscantur: Ergo est in anima Christi potentia obedientialis ad ea cognoscenda per scientiam inditam. Major est evidens, Minor probatur primo. Deus cogitationes cordium, & futura contingentia in seipsis cognoscit: Sed nulla est

La estatio cur hanc perfectio divina cognitionis nequeat sup...

67 Respondo: Cogitationes cordis & futura contingentia, in suppositione decreti liberi Dei de illorum existentia in tempore, habent in se veritatem determinatam: Ergo possunt per speciem a Deo insulam representari, subindeque ab intellectu creato supernaturaliter cognosci. Unde multis Sanctis per divinam revelationem innotuerunt cogitationes cordium, & futura contingentia, iuxta illud Apostoli 1. ad Corinthi. 2. Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, qui preparavit Deus illi qui diligunt illum; nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum: Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Quasi diceret ea que speciebus a rebus acceptis cognoscere non valeamus, qualia sunt dona gratie & gloria, nobis Deus revelavit per Spiritum suum: qui autem revelat majora, potest utique & minora hominibus revelare, que sensibus non subjiciantur, ut cogitationes liberas, & affectiones cordium, ac futura contingentia.

68 Adde quod, etsi nulli Sanctorum hac notitia supernaturaliter data esset, debuit tamen Christo concedi, quia ipse est Rex universorum & Dominus omnium, futurusque est aliquando iudex cordium: unde congruentissimum fuit, ut etiam quatenus viator, ea clare in seipsis, acque ea cetera naturalia objecta contingerent que in cordibus voluntur, ut re ipsa ab ipso factum, constat variis Scripturarum testimoniis: dicitur enim Math. 9. Cum vidisset Jesus cogitationes eorum, dixit, ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Et cap. 12. Jesus autem sciens cogitationes eorum. Item Joan. 1. cum Christus interrogaret Petrum his verbis: Simon Joannis, amas me? Respondit Petrus, & dixit ei: Domine, tu omnia nosti, tu scis quia amo te. Que verba Theodoretus sermone de caritate sic exponit: Is autem ipsum citavit ad suum in eum amorem respiciendum. Domine enim (inquit) tu scis quia amo te. In animis enim hominum insulas. Et operis scis motus cogitationis, nec te aliquid latet ex rebus humanis; nosti enim omnia & antiqua & extrema.

69 Debit etiam, ob unionem humanitatis ad Verbum, & sapientiam Christi in quocunque aliquando existentia hominum, ut futurorum quoque notitia ei communicaretur. Unde Cyrillus libro de Sancta Trinitate cap. 22. Quamquam Dominus naturam ignoravit assumptam, divinitus tamen ei praevidetur & deus innotuit; habebatque animam Domini omnem sapientiam divinam iuxta & humanam, omnem notitiam eorum que fuerunt, que sunt, que erunt, non natura, non gratia, sed propter unionem personalem cum eo qui solus est sapiens, & omnia etiam prius quam oriuntur ante secula novit.

70 Accedebat quoque titulus magisterii, Christo tantum prout viatori competens, ratione cuius debebatur ei futurorum notitia, ut hoc etiam modo tanquam divino suffragio, doctrinam suam muniret, & certissimum divinitatis suae argumentum praeberet; nihil enim adeo divinitatis suffragium prodit, quam divinitio seu praenotio futurorum. Unde Tertullianus in Apolog. capite vigesimo: Idoneum opinor testimonium divinitatis, varias divinationis. Et Lactantius notavit libro primo Institutionum capite undecimo, a divinatione denotari divinitatem, sicut ab homine humanitatem. Ut ergo Christus verum se Deum & veritatis magistrum ostenderet, debuit praenunciare futura contingentia, etiam libera. Unde Matthaei 26. in nocte passionis dixit Petro: Antequam gallus cantet, ter me negabis. Et Lucæ 19. Videns civitatem stetit super illam dicens: Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, que ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis; quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui: vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te undique, & ad terram prostrant te & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae.

71 Denique: Beati cognoscunt non solum in Verbo per scientiam beatam, sed etiam extra Verbum per scientiam insulam, illa omnia que hic in via per dona prophetiae & discretions spirituum cognoscuntur: Sed per illa duo dona, futura contingentia, & cogitationes cordis cognoscuntur a Sanctis & Prophetis: Ergo pariter Christus, qui ab instanti sui conceptionis simul erat viator & comprehensor non solum per scientiam beatam, sed etiam per scientiam inditam, illa clare & distincte cognovit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

72 Obijciens primo: Anima Christi per scientiam supernaturalem insulam ea tantum cognovit, ad quam agnoscenda potentiam obedientialis habebat: sed in ea non erat potentia obedientialis ad cognoscendas cogitationes cordium, & futura contingentia. Ergo illa objecta

per scientiam supernaturalem insulam non cognovit. Major patet ex supra dictis. Minor probatur. Cognoscere cogitationes cordium & futura contingentia est proprium Dei, secundum illud Jeremiae 17. Præcorum est cor hominis & inservabile, & quis cognoscat illud? Ego Dominus scrutans corda. Et illud Hilaie 41. Annuntiate qua ventura sunt in futurum, & scientia quibus diei estis vos: At in Christi anima non est potentia obedientialis ad id quod est proprium Deo: Ergo nec ad cognoscendum per scientiam supernaturalem insulam cogitationes cordium & futura contingentia.

Respondo, concessa Majori, negando Minorem, ad cuius probationem dicendum, cognitionem cogitationum cordis, & futurorum contingentium, in Scriptura dici propriam Dei, non quod non possit per gratiam & donum supernaturale creature communicari (ut enim supra dicebamus, per dona prophetiae & discretions spirituum illa objecta cognoscuntur) sed quia talis cognitio nulli intellectui creato, etiam perfectissimo, qualis est intellectus Angeli, vel anime Christi, potest esse connaturalis. Sicut in Scriptura Deus dicitur invisibilis, quia clara Dei visio nulli creature potest connaturaliter competere, non vero ex eo quod ad illam nullo modo possit pertinere: nam ut belle ait Anselmus, Deus cum sit inaccessibleis nostris visibus, acceditur ad eum suis manibus.

Obijciens secundo cum Lorca: Christus cogitationes cordium, & futura contingentia cognovit in Verbo, cum a primo instanti sui conceptionis fuerit beatus, & divinam essentiam videret: Ergo inutile videretur ac superfluum admittere aliam in Christo scientiam, per quam eadem objecta extra Verbum & in seipsis immediate cognoverit.

Sed negatur Consequentia, ut enim art. 1. ostensum est, anima Christi non solum est concedenda omnium objectorum cognitio, sed etiam omnis modus cognitionis possibilis, & non impossibilis cum majori perfectione: modus autem cognoscendi cogitationes cordium, & futura contingentia extra Verbum, per scientiam a Deo insulam, possibilis est, ut §. praecedenti vidimus, & ille cum majori perfectione, seu cum cognitione beatifica, stare potest, ut scatur Lorca, docens Charitum per scientiam insulam cognovisse substantias spirituales, & entia naturalia, ac mysteria gratiae, & nihilominus illorum omnium habuisse cognitionem in Verbo. Cur igitur idem dici non poterit de cogitationibus cordium, & de futuris contingentiis? Certe hic Auctor parum consequenter ad sua principia disserit.

Sed inquit, & obijci rursus: Intellectui Christi non est concedenda perfectio, nisi illa intellectui creato in ordine naturae vel gratiae debita sit: Sed cognitio secretorum cordis, & futurorum contingentium in seipsis, non est debita intellectui creato in ordine naturae, vel gratiae: Ergo non est anima Christi tribuenda.

Respondo primo, negando Majorem: nam sepe diximus, anime Christi ratione unionis hypostaticae, concedenda est omnis perfectio possibilis, in determinato gradu existens, & cum majori perfectione non impossibilis, tamen illa nec in ordine naturali, nec supernaturali debeat.

Respondo secundo, data Majori, distinguendo Minorem: cognitio secretorum cordis, & futurorum contingentium in seipsis, non est debita intellectui creato, prout est sub statu supernaturali simpliciter, concedo Minorem: prout existit sub plenitudine gratiae, qualis est intellectus anime Christi, nego Minorem. Sicut enim gratia in statu plenitudinis quem obit in anima Christi, debetur virtute iustitiae commutativae ad Deum, quamvis illi non debeatur extra statum plenitudinis, & prout in pura creatura existit: ita cognitio secretorum cordis, & futurorum contingentium in seipsis debetur ordini gratiae, non ut est in pura creatura, sed ut est in homine Deo, in quo est in tota sua plenitudine, & in statu perfecto & connaturali, ut declaravimus supra.

Obijciens quarto: Angeli non possunt occultas cordium nostrorum cogitationes cognoscere, quia in nostris voluntatibus dominium non habent, ut in Tractatu de Angelis ostensum est: Sed Christus, ut homo, non habet dominium in voluntatibus nostris, sed solum ut Deus: Ergo anima Christi cogitationes liberas, que a sola voluntate humana dependent, cognoscere nequit.

Respondo primo, ex eo quod Angelus non habeat dominium in nostris voluntatibus, recte quidem probari, quod non possit virtute suae naturae occultas cordium nostrorum cogitationes, seu actus liberos nostrae voluntatis cognoscere; eandemque rationem etiam valere ad demonstrandum quod anima Christi, seu Christus ut homo, non possit virtutibus naturae cognoscere eadem objecta. Ceterum sicut haec ratio non impedit, quominus possint cogitationes unius Angelum ab altero cognosci, Deo illas revelante: ita nec obstat potest, quin possit ab anima Christi cognosci extra Verbum in seipsis, Deo per suam gratiam specialiter juvante, & species representantibus illorum prout in se sunt insudente.

Respon-

81 Respondeo secundo, data Majori, negando Minorem; cum enim Christus ut homo sit caput Angelorum & hominum, & iudex omnium nostrorum actuum, etiam interiorum, habet jus ad cognitionem illorum; & propter summam ejus excellentiam ei dominium aliquid in nostras voluntates competit, non tamen supremum, aut aequale summo & independenti dominio Dei.

ARTICULUS V.

Quomodo anima Christi, per scientiam supernaturalem insulam, futura contingentia cognoscat?

82 Quatuor solum videntur esse modi, quibus dici potest Christi animam per scientiam insulam futura contingentia cognoscere. Primus est in causa, vel effectu eorum, ut si daretur aliqua causa, vel effectus eorum, ostendens certo & evidenter talia contingentia esse futura. Secundus est in testimonio Dei dicentis & revelantis ea, ut si Deus immediate per seipsum revelaret ea que futura sunt, sicut revelavit Prophetis. Tertius est in decreto divinae voluntatis determinantis eorum futuritatem; quo pacto beati, & ipse Deus futura contingentia cognoscunt, ut in Tractatibus de visione beata, & de scientia Dei, fuisse ostendimus. Quartus est in seipsis immediate, ut si cognitio anime Christi terminaretur immediate ad ipsa futura secundum se, & non mediante aliquo objecto prius cognito. Queritur ergo, quomam ex his quatuor modis anima Christi, per scientiam supernaturalem insulam, futura contingentia cognoscat?

§. I.

Resolvuntur tres primi modi dicendi, & quartus statuitur.

83 Dico primo: Anima Christi non cognoscit per scientiam supernaturalem insulam futura contingentia in causa vel effectu eorum.

84 Probatur prima pars: Causa futurae contingentis in actu primo est indifferens ad esse, vel non esse illius: At in principio indifferenter nequit certo cognosci aliquid determinatum, ut in Tractatu de scientia Dei disp. 4. art. 3. §. 5. fuisse contra Molinam ostendimus: Ergo anima Christi non potest certo cognoscere per scientiam supernaturalem insulam futura contingentia, in eorum causa, in actu primo considerata.

85 Confirmatur: Futura contingentia, ut sunt in suis causis, non habent determinatam veritatem, sicut nec entitatem: cum ille, factio divina decreto eas praedeterminante, sint indifferentes ad operandum, vel non operandum, ut ibidem demonstravimus: Ergo non possunt certo & infallibiliter in ipsis cognosci, sed dumtaxat conjecturaliter & probabiliter: At anima Christi per scientiam insulam futura contingentia certo cognoscit: Ergo illa non videtur in causis ipsorum in actu primo considerata.

86 Quod etiam ex eo cognoscitur in aliquo effectu ipsorum, videntur manifeste: nam vel effectus ille est futurus, & sic de eo eadem erit quae, & sic de ipso futuro contingenti: vel est praesens, & sic non erit effectus ipsius futuri, & ita non potest esse realiter causa, cum existentia sit conditio necessaria in causa efficiente ad causandam & operandum.

Dico secundo, anima Christi non cognoscit per scientiam supernaturalem insulam futura contingentia, in testimonio Dei dicentis & revelantis ea. Est contra Medicum hic art. 1. difficultate 2. & Suarez disp. 27. sect. 2.

87 Probatur breviter. Obijciunt scientiam supernaturalem insulam esse ens creatum, ut in se ratione sui cognoscibile: quod autem cognoscitur mediante revelatione, vel testimonio divino, non in se, & ratione sui, sed per extrinsecum medium cognoscitur: Ergo per scientiam insulam nequeunt cognosci futura contingentia in testimonio divino.

88 Confirmatur: Cognitio futurorum contingentium in testimonio Dei revelantis, ad fideni, vel prophetiam pertinet, non vero ad scientiam insulam, ut praebit ex infra dicendis: Ergo Christus per scientiam insulam non cognoscit futura contingentia in testimonio divino, sed dumtaxat per lumen propheticum, quod a lumine gloriae, & a scientia insula distinguitur, per hoc quod lumen beatificum creaturas in divina essentia cognoscit, scientia insula illas in seipsis attingit, lumen vero propheticum in testimonio divino evidenti, vel obscuro.

Dico tertio: Christus non cognoscit futura contingentia per scientiam insulam in decreto Dei libero de illorum futuritione. Est contra Alvarez hic disp. 39. ad 2. & contra Nazarium controvers. unica quest. 4.

89 Probatur primo: Aliter cognoscuntur futura contingentia per scientiam insulam, & aliter per scientiam beatam: Sed per istam cognoscuntur in decreto, ut in Tractatu de visione beata ostensum est: Ergo per istam in eo cognosci nequeunt.

Probatur secundo: Unus & idem habitus non potest 83 entia creata in seipsis ratione sui attingere, & in libero Dei decreto: Sed scientia supernaturalem insulam anime Christi est unus specie habitus, ut scatur Alvarez & Nazarius; & res aliquas creatas in seipsis & ratione sui attingit, ut illi pariter non negat: Ergo non potest alias in decreto Dei cognoscere. Major, in qua est difficultas, sic ostenditur. Habitus diversificatur specie penes diversa motiva vel media cognoscendi: Sed decretum liberum Dei, & praedicata intrinseca rerum creaturarum, sunt media & motiva cognoscendi, in movendo valde diversa: Ergo non possunt ab eodem habitu respici.

Confirmatur: Divina essentia, & propria creaturarum natura, sunt media & motiva adeo diversa, ut ab eodem habitu respici nequeant; alias scientia insula non esset habitus a lumine gloriae & scientia beata distinctus, quod Alvarez & Nazarius non admittunt: Ergo pariter decretum liberum Dei, & propria creaturarum natura non possunt ut motiva cognoscendi ab eodem habitu respici.

Dico quarto: Christus per scientiam insulam cognoscit 90 futura contingentia immediate in seipsis, seu per species immediate illa representantes.

Haec conclusio sequitur ex praecedentibus: A enim anima Christi per scientiam insulam non cognoscit futura contingentia in causa, vel effectu eorum, nec in testimonio Dei dicentis & revelantis ea, nec libero Dei decreto, non restat alius modus per quem ea cognoscere possit, quam immediate in seipsis, per species a Deo insulas, immediate illa representantes.

Adde quod scientia insula anime Christi cognoscit per proprias species omnia que per proprias species sunt in seipsis representabilia: Sed futura contingentia representantur per proprias species, ut ex solutione argumentorum patet: Ergo a scientia insula anime Christi cognoscuntur per proprias species ea immediate representantes.

§. II.

Solvuntur objectiones.

91 Contra primam conclusionem ea solum militant argumenta, quibus Molina probare nititur, Deum in causis secundis futura contingentia certo cognoscere, que in Tractatu de scientia Dei, disputatione 4. artic. 3. §. 6. plene soluta sunt; unde hic ea praetermittimus, & ad hunc locum Lactorem remittimus, ne eadem inutiliter repetatur.

92 Contra secundam obijciunt primo: Cognitio futurorum in testimonio divino clare & evidenter cognoscitur est possibilis, ut ostendimus in Tractatu de fide disp. 1. artic. 7. estque compatibilis cum unione hypostatica, visione clara Dei, & omni alia perfectione majori: At omnis perfectio possibilis, & compatibilis cum majori perfectione, est anime Christi tribuenda: Ergo concedenda est Christo cognitio futurorum contingentium in divino testimonio, & consequenter hujus cognitionis principium: At principium istius cognitionis non est lumen gloriae, per quod solum cognoscuntur objecta creata in Verbo, nec hies, que in Christo non fuit: Ergo principium istius est scientia supernaturalis insula. Major pro prima parte docetur in Tractatu de fide: Pro secunda vero, in qua sola est posita difficultas, sic ostenditur. Cognitio futurae ideae est cum visione clara ejusdem objecti incompatibilis, quia est essentialiter obscura: Sed cognitio futurorum in divino testimonio clare & evidenter cognoscitur, non est essentialiter obscura: Ergo non pugnat cum visione clara Dei, aut cum cognitione evidenti futurorum in seipsis, & consequenter cum omni alia perfectione majori incompatibilis non est.

93 Respondo, concessa Majori & Minori, cum prima Consequentia, negando Minorem subsumptam; datur enim aliud lumen, praeter ibi enumerata, a quo procedat cognitio futurorum in testimonio divino, nimirum lumen propheticum, quod (ut supra notavimus) a lumine gloriae, & scientia insula distinguitur; per hoc quod lumen beatificum creaturas in divina essentia cognoscit, scientia insula illas in seipsis attingit, lumen vero propheticum in testimonio divino evidenti, vel obscuro.

Nec valet si dicas, D. Thomam q. 20. de verit. art. 6. 93 expresse docere quod Christus non cognovit futura contingentia, cognitione prophetiae: Quia prophetia est quaedam imperfecta participatio illius visionis qua videntur res in Verbo, que cum in Christo perfecta fuerit, imperfecta prophetia in illo locum non habuit. Non valet, inquam; nam vel S. Doctor id retractavit in hac parte q. 7. art. 8. ubi expresse docet in Christo, dum erat viator simul & comprehensor, fuisse lumen propheticum: Vel solum negat anime Christi prophetiam cognitionem, secundum quod regulariter prophetia in hominibus invenitur, nempe cum obscuritate; non autem secundum essentiam prophetiae, de cujus essentiali ratione non est obscuritas, ut supra disp. 12. art. 5. docuimus. Quod vero haec interpretatio sit legitima, & San-